

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN: 2545-3998
DOI: 10.46763/palim

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ,
КНИЖЕВНИ И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC,
LITERARY AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL X, NO 20, STIP, 2025

ГОД. 10, БР. 20
ШТИП, 2025

VOL. X, NO 20
STIP, 2025

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 10, Бр. 20
Штип, 2025

Vol. 10, No 20
Stip, 2025

PALMK, VOL 10, NO 20, STIP, 2025

DOI:

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Астрид Симоне Хлубик, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Алина Андреа Драгоеску Урлика, Универзитет „Крал Михаил I“, Романија
Сунчана Туксар, Универзитет „Јурај Добрила“ во Пула, Хрватска
Саша Војковиќ, Универзитет во Загреб, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Озтурк Емироглу, Универзитет во Варшава, Полска
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуџа, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија
Шахинда Езат, Универзитет во Каиро, Египет
Џулијан Чен, Универзитет Куртин, Австралија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delchev University, Faculty of Philology, Stip

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, USA
Tole Belcev, Goce Delcev University, Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Astrid Simone Hlubik, King Michael I University, Romania
Alina Andreea Dragoescu Urlica, King Michael I University, Romania
Sunčana Tuksar, Juraj Dobrila University of Pula, Croatia
Saša Vojković, University of Zagreb, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZİ University, Republic of Turkey
Öztürk Emiroğlu, University of Warsaw, Poland
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany
Chahinda Ezzat, Cairo University, Egypt
Julian Chen, Curtin University, Australia

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Луси Караниколова-Чочоровска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Ева Ѓорѓиевска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска
Натка Јанкова-Алаѓозовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Ранко Младеноски (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Ева Ѓорѓиевска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.
Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Lusi Karanikolova-Chochorovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Eva Gjorgjievska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska
Natka Jankova-Alagjozovska

LANGUAGE EDITORS

Ranko Mladenoski (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Eva Gjorgjievska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krstev Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>
Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.
All papers are peer-reviewed.

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Ранко Младеноски, главен и одговорен уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Ranko Mladenoski, Editor in Chief of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Natasha Stojanovska-Ilievska

MACEDONIAN STUDENTS’ ATTITUDES TO ENGLISH: A COMPARATIVE PERSPECTIVE ACROSS REGIONS

25 Vesna Prodanovska-Poposka

THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF TIKTOK SLANG IN ADOLESCENT IDENTITY CONSTRUCTION AND PEER RELATIONSHIPS

33 Duygu Çağma

KUZEY MAKEDONYA TÜRK AĞIZLARINDA ZARF-FİİL VE BİRLEŞİK ZARF-FİİL YAPIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Dujgu Cagma

CONVERBS AND COMPOUND CONVERB FORMATION IN THE TURKISH DIALECTS OF NORTH MACEDONIA

43 Doris Sava

DEMO: DEUTSCH MACHT MOBIL. AUF DEN SPUREN DER DEUTSCHEN SPRACHE IN URBANEN RÄUMEN MIT AUTOCHTHONEN MINDERHEITEN. HERMANNSTADT UND SIEBENBÜRGEN ALS FALLBEISPIEL

Doris Sava

DEMO: GERMAN IN MOTION LINGUISTIC TRACES OF GERMAN IN URBAN SPACES WITH AUTOCHTHONOUS MINORITIES. THE CASE OF TRANSYLVANIA

53 Seyfettin Özdemirel

YABANCI KÖKENLİ TIP TERİMLERİNİN TÜRKİYE TÜRKÇESİ AĞIZLARINDAKİ VARLIĞI

Seyfettin Özdemirel

THE PRESENCE OF FOREIGN-ORIGIN MEDICAL TERMS IN TÜRKİYE TURKISH DIALECTS

- 61 Luciana Guido Shrempf**
 SU ALCUNE DEVIAZIONI LESSICALI PIÙ FREQUENTI RISCONTRATE
 IN TRADUZIONI ITALIANE SCRITTE E ORALI SVOLTE DA DISCENTI
 MACEDONI DI ITALIANO LS
Luciana Guido Shrempf
 SOME OF THE MOST FREQUENT LEXICAL ERRORS MADE IN WRITTEN
 AND ORAL TRANSLATION BY MACEDONIAN LEARNERS OF ITALIAN
 LS
- 75 Sonila Sadikaj, Anxhela Belkovi**
 VERBALISIERUNG DER EMOTION „FREUDE“ IM DEUTSCHEN UND
 ALBANISCHEN. EINE PHRASEOLOGISCHE STUDIE IM LICHT DER
 KOGNITIVEN LINGUISTIK
Sonila Sadikaj, Anxhela Belkovi
 VERBALIZATION OF THE EMOTION “JOY” IN GERMAN AND
 ALBANIAN. A PHRASEOLOGICAL STUDY IN THE LIGHT OF COGNITIVE
 LINGUISTICS

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 87 Ала Шешкен**
 80 ГОДИНИ СЛОБОДЕН РАЗВОЈ НА МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА:
 РАЗМИСЛУВАЊА И ТЕОРЕТСКИ ЗАБЕЛЕШКИ
Ala Sheshken
 80 YEARS OF UNRESTRICTED DEVELOPMENT OF MACEDONIAN
 LITERATURE: REFLECTIONS AND THEORETICAL NOTES
- 99 Марија Ѓорѓиева-Димова**
 ТАМУ КАДЕ ШТО ИМА ГЛАС, ИМА И ГОВОРНИК!
Marija Gjorgjieva-Dimova
 WHERE THERE IS A VOICE, THERE IS A SPEAKER!
- 111 Данка Јовева**
 ФОРМАЛНАТА СЕМАНТИКА И ЗНАЧЕЊЕТО ВО ЛИТЕРАТУРНИОТ
 ДИСКУРС: МЕЃУ ПРЕЦИЗНОСТА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈАТА
Danka Joveva
 FORMAL SEMANTICS AND THE MEANING IN LITERARY DISCOURSE:
 BETWEEN PRECISION AND INTERPRETATION
- 121 Kristiawan Indriyanto, Wahyu Ningsih, Darman Pangaribuan**
 POSTCOLONIAL ECOLOGIES: REPRESENTING SLOW VIOLENCE IN
DARI RAHIM OMBAK AND THE HOUSE OF MANY GODS
- 133 Dian Syahfitri, Khairil Anshari, Arianto Arianto, Sartika Sari**
 GENDER, HERITAGE, AND SUSTAINABILITY: INTEGRATING NORTH
 SUMATRAN ORAL LITERATURE INTO EDUCATION FOR SUSTAINABLE
 DEVELOPMENT

- 145 Luisa Emanuele**
DAL MITO CLASSICO ALLA NARRATIVA CONTEMPORANEA: ARIANNA
NELLA RISCITTURA DI J. SAINT
Luisa Emanuele
FROM CLASSICAL MYTH TO CONTEMPORARY NARRATIVE: ARIADNE
IN THE J. SAINT'S REWRITING
- 157 Алирами Ибраими, Махмут Челик**
РАЗВОЈОТ НА ТУРСКАТА ЛИТЕРАТУРА ВО МАКЕДОНИЈА ВО
ОСМАНЛИСКИОТ ПЕРИОД
Alirami İbraimi, Mahmut Çelik
THE DEVELOPMENT OF TURKISH LITERATURE IN MACEDONIA
DURING THE OTTOMAN PERIOD
- 167 Славчо Ковилоски**
ПСЕВДОНИМИТЕ, ИНИЦИЈАЛИТЕ И АНОНИМИТЕ ВО
МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ ОД ПРВАТА ПОЛОВИНА НА XX ВЕК
Slavcho Koviloski
PSEUDONYMS, INITIALS AND ANONYMS IN MACEDONIAN
LITERATURE FROM THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY
- 175 Ивана Велкова**
ХУМАНИСТИЧКИТЕ АСПЕКТИ ВО РОМАНОТ „КАЛЕШ АНЃА“ ОД
СТАЛЕ ПОПОВ
Ivana Velkova
THE HUMANISTIC ASPECTS IN THE NOVEL “KALESH ANGJA” BY
STALE POPOV
- 187 Aterda Lika, Lindita Kazazi**
LA PAROLA NEGATA: L'OPERA ERMETICA E TRADUTTIVA DI ZEF
ZORBA TRA CENSURA, SILENZIO E MEMORIA POETICA
Aterda Lika, Lindita Kazazi
THE DENIED WORD: THE HERMETIC AND TRANSLATIONAL WORK OF
ZEF ZORBA BETWEEN CENSORSHIP, SILENCE AND POETIC MEMORY
- 197 Osman Emin, Nurlana Mustafayeva**
İKİCOĞRAFYA, TEKRUH: İLHAMİEMİNVEBAHTİYARVAHAPZADE'NİN
ŞİİRLERİNDE TASAVVUFÎ DERİNLİK
Osman Emin, Nurlana Mustafayeva
TWO GEOGRAPHIES, ONE SOUL: SUFISTIC DEPTH IN THE POETRY OF
ILHAMİ EMİN AND BAHTİYAR VAHAPZADE
- 209 Lorita Fejza, Seniha Krasniqi**
OTHERNESS AND GENDER PERFORMATIVITY IN JOYCE'S *DUBLINERS*
AND *ULYSSES*

КУЛТУРА / CULTURE

- 223 Владимир Илиевски**
„НАЧЕРТАНИЈЕ“ НА ИЛИЈА ГАРАШАНИН И ПРЕМОЛЧУВАЊЕТО НА
МАКЕДОНИЈА
Vladimir Ilievski
ILIJA GARAŠANIN’S “NAČERTANIJE” AND THE INTENTIONAL
OMISSION OF MACEDONIA
- 233 Ekaterina Namicheva-Todorovska, Petar Namichev**
THE ROLE OF SUSTAINABLE ARCHITECTURE IN REVITALIZING
URBAN AREAS: BALANCING PRESERVATION AND INNOVATION

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 247 Виолета Јанушева, Јове Д. Талевски, Маја Јанушева**
ОБЈЕКТИВНОСТА ВО ОЦЕНУВАЊЕТО НА ПОСТИГАЊАТА НА
УЧЕНИЦИТЕ
Violeta Janusheva, Jove D. Talevski, Maja Janusheva
THE OBJECTIVITY OF THE STUDENTS’ ACHIEVEMENTS ASSESSMENT
- 257 Andreja Retelj**
LEHRENDE WERDEN. WIE DAF-LEHRAMTSSTUDIERENDE IHRE
LEHRERROLLE IM PRAKTIKUM WAHRNEHMEN
Andreja Retelj
BECOMING A TEACHER: HOW PRE-SERVICE GFL TEACHERS PERCEIVE
THEIR TEACHER ROLE DURING THE PRACTICUM

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

- 269 Брикена Цафери, Гзим Цафери, Билјана Ивановска, Сашка Јовановска**
ПРЕГЛЕДИ И АНАЛИТИЧКА РЕФЛЕКСИЈА ЗА ПРОЕКТОТ: „СОВРЕМЕНИ
ПРИСТАПИ ВО ИСТРАЖУВАЊЕТО НА ИНТЕРКУЛТУРНАТА
ПРАГМАТИКА И НЕЈЗИНА ПРИМЕНА ВО НАСТАВАТА – ОД НАУЧНИ
КОНЦЕПТИ ДО ПРАКТИЧНА РЕАЛИЗАЦИЈА“
Brikena Xhaferri, Gzim Xhaferri, Biljana Ivanovska, Saska Jovanovska
REVIEW AND ANALYTICAL REFLECTION ON THE PROJECT:
“CONTEMPORARY APPROACHES IN INTERCULTURAL PRAGMATICS
RESEARCH AND ITS APPLICATION IN TEACHING – FROM SCIENTIFIC
CONCEPTS TO PRACTICAL IMPLEMENTATION”

ДОДАТОК / APPENDIX

- 281 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ**
ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“
CALL FOR PAPERS
FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

Стручен труд
Theoretical paper

**ПРЕГЛЕД И АНАЛИТИЧКА РЕФЛЕКСИЈА ЗА ПРОЕКТОТ:
„СОВРЕМЕНИ ПРИСТАПИ ВО ИСТРАЖУВАЊЕТО НА
ИНТЕРКУЛТУРНАТА ПРАГМАТИКА И НЕЈЗИНА ПРИМЕНА ВО
НАСТАВАТА – ОД НАУЧНИ КОНЦЕПТИ ДО
ПРАКТИЧНА РЕАЛИЗАЦИЈА“**

Брикена Џафери

Универзитет на Југоисточна Европа, Тетово, С. Македонија
b.xhaferi@seeu.edu.mk

Гзим Џафери

Универзитет на Југоисточна Европа, Тетово, С. Македонија
g.xhaferi@seeu.edu.mk

Билјана Ивановска

Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, С. Македонија
biljana.ivanovska@ugd.edu.mk

Сашка Јовановска

Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, С. Македонија
saska.jovanovska@seeu.edu.mk

Апстракт: Современата настава по странски јазици сè повеќе ја нагласува потребата од интегрирање на интеркултурната прагматичка компетенција кај изучувачите по странски јазици како клучен сегмент во образовниот процес. Прагматиката, како дисциплина што го проучува јазикот во конкретен комуникациски контекст, овозможува увид во начинот на кој говорителите од различни култури ја изразуваат својата намера на културолошки соодветен и прифатлив начин. Овој проект ги истражува современите пристапи во интеркултурната прагматика и нивната практична примена во наставата по германски и англиски јазик како странски јазици, во споредба со македонскиот јазик и говорните модели на изворните говорители. Истражувањата се фокусираат на влијанието на културните разлики врз комуникациските стратегии, феноменот на учтивост и интерпретацијата на говорните чинови во меѓујазичната комуникација. Применети се теоретски рамки од социопрагматиката, културолошката и антрополошката анализа на комуникацијата, како и контрастивната прагматика. Емпириските податоци опфаќаат корпус од автентични дискурси, со цел идентификација на културно специфични модели и развој на наставни стратегии за зголемување на прагматичката свесност кај изучувачите на странскиот јазик. Проектот има оригинален карактер поради тоа што се става акцент на практичната

примена на интеркултурната прагматика во наставата и неговата ориентација кон глобално релевантна и сè уште недоволно истражена тема. Резултатите имаат потенцијал за значајно унапредување на наставните програми и создавање наставни модули со применлива вредност за европската и пошироката академска заедница, отворајќи можности за меѓународна соработка во областа на применетата лингвистика, наставата по втор странски јазик и интеркултурната комуникација.

Клучни зборови: *интеркултурна прагматика, говорни чинови, учтивоси, прагматичка компетенција, настава по странски јазик, контрастивна анализа.*

1. Предмет на истражување

Предмет на ова истражување прикажано преку наведениот проект е интеркултурната прагматичка компетенција и нејзината примена во наставата по странски јазици, со акцент на германскиот и на англискиот јазик, а во споредба со македонскиот јазик и комуникациските модели на изворните говорители. Истражувањето опфаќа анализа на говорните чинови, стратегиите на учтивост и културно специфичните комуникациски обрасци во меѓујазичен и интеркултурен контекст. Во светот досега се извршени многу истражувања од оваа област во англискиот јазик (Beebe, Takahashi & Uliss-Weltz, 1990; Bergman & Kasper, 1993; Blum-Kulka, House, & Kasper, 1989; Caffi, 2007; Czerwionka, 2012; Deutschmann, 2003; Economidou Kogetsidis, 2013; Ishihara & Cohen, 2010; Kasper & Rose, 2002; Kádár & Bargiella Chiappini, 2011; Ogiermann, 2009; и др.) и во германскиот јазик (Gethman, 1982; Geissner, 1975; Hoffmann, 2000; Levinson, 1983, 2000; Meibauer 1999 и др.). Кај нас, во нашата држава, до сега се извршени повеќе контрастивни проучувања во областа на прагматиката во англискиот, германскиот и во македонскиот јазик (Митковска, Кусевска, Бужаровска, 2013; Ивановска, Кусевска, Даскаловска, 2016; Кусевска, Ивановска, Даскаловска, 2017, 2018).

2. Цел на истражувањето

Главната цел на проектот *Современи пристапи во истражувањето на интеркултурната прагматика и нејзината примена во наставата – од научни концепции до практична реализација*¹ е да се утврди како современите теории и пристапи во интеркултурната прагматика може ефикасно да се интегрираат во наставата по странски јазици, со цел да се овозможи развој на прагматичката компетенција кај изучувачите на странски јазици, но и кај изворните говорители на македонскиот јазик. Истражувањето има за цел да идентификува културно специфични стратегии на комуникација, да изврши контрастивна анализа на меѓујазикот на изучувачите и на усниот јазик на изворните говорители, како и да предложи наставни модели кои ќе придонесат за поуспешна и културно сензибилизирана меѓународна комуникација.

¹ Проектот е финансиран преку Министерството за образование и наука на Република Македонија (МОН), во согласност со Конкурсот за распределба на средства за финансирање на научно-истражувачки проекти на државните универзитети-факултети/научни институти/ МАНУ за 2025 година.

2.1. Истражувачки прашања

Во текот на проектот се анализираат следниве истражувачки прашања и се поставуваат следниве истражувачки задачи:

1. Како јазичниот и општествениот контекст влијае врз употребата на јазикот во интеркултурната комуникација?
2. Како се развива прагматичката компетенција кај изучувачите на германски/англиски јазик како странски јазик?
3. Кои стратегии и наставни методи се најефикасни за развој на интеркултурната прагматичка свесност кај изучувачите на странскиот јазик?
4. Какви и кои се разликите и сличностите во интерпретацијата на говорните чинови кај изучувачите на германски/англиски како странски јазици, но и кај изворните говорители на македонскиот јазик, со цел да се направат споредбени истражувања и анализи и со изворните говорители на именуваните странски јазици?
5. Да се идентификуваат најчестите говорни чинови и стратегии на учтивост што ги користат изучувачите на германски и англиски јазик како странски, во споредба со македонските изворни говорители и со изворните говорители на германскиот и на англискиот јазик како странски јазици.
6. Да се изврши споредбена анализа на комуникациските стратегии и прагматичките модели меѓу изучувачите и изворните говорители, со цел да се утврдат културно-специфичните разлики и сличности.
7. Да се утврди влијанието на културниот контекст врз интерпретацијата и реализацијата на говорните чинови во меѓујазичната комуникација.
8. Да се испита ефективността на експлицитните инструкции и автентичните дискурси во развојот на прагматичката компетенција кај изучувачите на странскиот јазик.
9. Да се предложат наставни модели и стратегии за интегрирање на интеркултурната прагматика во наставните програми по странски јазици, со цел подобрување на интеркултурната комуникација и на културната чувствителност.

2.2. Хипотези

Како хипотези се поставуваат следниве поставки кои ќе се тестираат емпириски:

- Експлицитните инструкции значително придонесуваат за развој на прагматичката свесност кај изучувачите на странскиот јазик.
- Изучувачите на странски јазик кои се изложени на автентични комуникациски ситуации покажуваат поголема флексибилност во користење на соодветни прагматички стратегии.
- Постојат специфични културни модели на комуникација кои влијаат врз интерпретацијата на учтивоста и говорните чинови.

Освен тоа, со активностите на овој проект се опишуваат и анализираат следниве модели и пристапи, а преку нив се изведува:

- Контрастивна анализа на јазичните стратегии помеѓу германскиот/англискиот и македонскиот јазик.
- Емпириското истражување кое ќе се спроведува преку анкети, игри по улоги, интервјуа и анализа на дискурс.
- Социопрагматички и интеркултурни модели за анализа на употребата на јазикот во различни културни контексти (германски/англиски/македонски, кај изучувачите и кај изворните говорители на странскиот јазик).

2.3. Потребa од проектот во рамките на пошироката научна заедница

Овој проект претставува важен придонес кон развојот на интеркултурната прагматика не само како самостојна, туку и како применета научна дисциплина. Глобализацијата и мултикултурното образование го наметнуваат прашањето на ефикасна интеркултурна комуникација, особено во наставата по странски јазици. Во таа насока, проектот нуди:

- Нови емпириски податоци кои го збогатуваат корпусот на прагматичките истражувања (анализа на меѓујазикот кај изучувачите на странскиот јазик, како и на изворните говорители).
- Практични решенија за подобрување на наставните методи.
- Вреден интердисциплинарен придонес, поврзувајќи ја лингвистиката, педагогијата, културологијата и комуникологијата со најновите научни достигнувања.

2.4. Поврзаност со претходни истражувања

Проектот се надоврзува на истражувањата за учтивоста на Brown, P. & Levinson, S.C. (1987), потоа на истражувањата за прагматиката и прагматичката компетенција на Grice, H. P. (1989); Leech, G. N. (1983); Levinson, S. C. (2000); Mey, J. L. (1993); Robinson, D. (2003, 2006), како и поновите истражувања на Kecskes, I. (2007, 2013); Finkbeiner, R. (2015) за интеркултурна прагматика. Во локален контекст, проектот ќе го дополни сè уште скромниот број на македонски истражувања во областа на применетата прагматика и отвора нови можности за регионална и меѓународна соработка.

3. Активности кои произлегуваат од проектот

Активности 1: Развивање на теоретска основа и истражувачки алатки

Оваа цел на проектот е насочена кон изработка на одржлива теоретска рамка и соодветни истражувачки инструменти за анализа на феномените во областа на интеркултурната прагматика. Во рамките на оваа цел ќе се спроведат неколку меѓусебно поврзани активности. Најпрво, ќе се изврши систематски преглед на релевантната литература и теоретските модели со цел идентификација на клучните концепти, аналитички пристапи и модели применливи во различни културни контексти. Следниот чекор е

разгледување на постојните истражувања и нивните резултати, со цел да се прикаже влијанието на различните културни ентитети врз комуникациските стратегии, како што се учтивост, жалби, молби и приговори. Ќе се идентификуваат главните предизвици при интерпретацијата на културните разлики во прагматичката анализа, врз основа на бројни релевантни студии. Понатаму, ќе се дизајнираат истражувачки инструменти – анкети, сценарија за игра по улоги, интервјуа и прашалници за анализа на дискурс – кои ќе овозможат мерење на прагматичката компетенција и разбирањето на културните разлики кај испитаниците. За да се осигура валидноста на добиените податоци, пред почетокот на истражувањето ќе се примени стандарден јазичен тест, врз чија основа испитаниците ќе се групираат според нивото на јазична компетенција (B1, B2, C1, C2).

Активност 2: Анализа на наставни материјали и дискурси

Втората цел се фокусира на анализа на наставни материјали, сценарија и автентични дискурси од наставната практика, како и на истражување на интеркултурната прагматичка компетенција кај различни групи говорители. Оваа анализа ќе вклучува селекција и обработка на ситуации добиени преку истражувачки инструменти за пишан и устен јазик, како и класификација на прагматичките феномени според видот на комуникацискиот контекст (формален, неформален, интеркултурен). Ќе се соберат податоци репрезентативни за соодветната анализа, по што ќе се изработи база од јазични примери од сите три групи. Крајниот резултат од оваа активност ќе биде компаративен извештај со идентификувани сличности и разлики во комуникациските стратегии меѓу групите.

Активност 3: Идентификација на разликите во прагматичката продукција и перцепција

Третата цел е насочена кон систематско истражување и идентификација на разликите во прагматичката продукција и перцепција помеѓу изучувачите на странски јазик и изворните говорители, при усна и пишана комуникација. Истражувањето ќе опфати клучни прагматички феномени, како што се говорните чинови, стратегиите на учтивост, имплицатурите, пресупозициите и други релевантни елементи во различни комуникациски контексти. Анализата ќе се изврши преку емпириско истражување и контрастивна споредба на податоците, а резултатите ќе се презентираат преку научна монографија, тематски научни трудови и најмалку еден организиран научен настан (тркалезна маса, трибина или семинар). Со ова ќе се овозможи ширење на научните сознанија, поттикнување на академска дискусија и унапредување на наставната практика во доменот на интеркултурната прагматика.

4. Главни идеи

Како главни идеи се наведуваат следниве:

- Прагматичката компетенција како суштинска компонента при

усвојувањето на странскиот јазик, особено во интеркултурните комуникациски ситуации;

- Интеркултурната прагматика претставува мост меѓу јазикот, културата и социјалната интеракција;
- Наставата по странски јазик мора да вклучи методи кои развиваат културна и прагматичка свесност кај изучувачите и развивање на наставни техники за пренесување на прагматичкото знаење.

Научните концепти, истражувачките методи и практичната примена на активностите се прикажани на следниов графикон.

Графикон 1. Основни концепти и методи користени во проектот

5. Временска рамка на реализација

Се очекува активностите да се реализираат во следнава временска рамка:

- **Месеци 1–6:** Преглед на истражувања, изработка на евалуациски инструменти, селекција на учесници и тестирање на нивото на јазична компетенција. Целта е поставување теоретска и методолошка основа;
- **Месеци 7–12:** Определување на прагматички карактеристики и говорни чинови за истражување, креирање е-училишни модули, избор на јазичен материјал. Целта е развој на наставни материјали засновани на реални ситуации;
- **Месеци 13–18:** Анализа на материјалот, споредбени студии, изработка и тестирање на е-училишни модули, поставување на резултатите на веб-страница. Целта на оваа активност е продлабочено емпириско истражување и развој на иновативни пристапи во наставата;
- **Месеци 19–24:** Издавање книга и организација на собир за дисеминација на резултатите. Целта е поттикнување на научна дискусија и нови истражувања.

6. Очекувани резултати

Преку активностите од овој проект се очекува развивање на:

- Тестови за оценување на прагматичка компетенција по англиски и германски јазик;
- Формурање на корпус на меѓујазик кој постојано ќе се надополнува;
- Наставни модули за говорни чинови (замолување, извинување, приговарање и др.);
- Веб-страница со отворен пристап за материјалите и резултатите;
- Книга/монографија која ќе ја пополни празнината во македонската научна мисла од областа на прагматиката;
- Контрастивни студии за говорните чинови, применливи во други контексти и ситуации.

7. Перспективи

Се очекува проектот да резултира со следниве конкретни индикатори (ефекти за зголемување на вештините и компетенциите на изучувачите), и тоа со:

- развивање на алатки за мерење на прагматичката компетенција кај изучувачите на странскиот јазик;
- создавање на корисен и динамичен корпус од меѓујазик;
- изработка на наставни модули за конкретни говорни чинови;
- изработка на веб-страница;
- резултати од јазична анализа на прагматичките елементи на собраниот материјал;
- организирање на научен настан (собир/тркалезна маса/и сл. за претставување на проектот и продлабочување на контактите за негова афирмација);
- како и со публикација што ќе ја збогати македонската научна литература во оваа област.

Овие резултати ќе бидат од особена корист за наставниците, истражувачите и студентите на постдипломски и докторски студии, како и за подобрување на наставата и истражувањата во областа на интеркултурната комуникација.

Користена литература

Латиница

- Beebe, L. M., Takahashi, T., & Uliss-Weltz, R. (1990). Pragmatic transfer in ESL refusals. In: R. Scarcella, E. Anderson, & S. D. Krashen, *On the development of communicative competence in a second language* (стр. 55-73). New York: Newbury House.
- Bergman, L. M., & Kasper, G. (1993). Perception and performance in native and nonnative apology. In: G. Kasper, & S. Blum-Kulka, *Interlanguage pragmatics: Requests and apologies* (стр. 82-108). Oxford: Oxford University Press.
- Blum-Kulka, S., House, J., & Kasper, G. (1989). *Cross-cultural pragmatics: requests and apologies*. Norwood: Ablex Publishing Corporation.

- Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Caffi, C. (2007). *Mitigation*. New York: ELSEVIER.
- Czerwionka, L. (2012). Mitigation: The combined effects of imposition and certitude. *Journal of Pragmatics* 44, 1163--1182.
- Deutschmann, M. (2003). *Apologising in British English*. Umea: Umea Universitet.
- Economidou-Kogetsidis, M. (2013). Strategies, modification and perspective in native speakers' requests: A comparison of WDCT and naturally occurring requests. *Journal of Pragmatics* 53, 21-38.
- Finkbeiner, R. (2015). *Einführung in die Pragmatik*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- Geissner H.: Pragmalinguistik oder Rhetorik, in: ders. (Hg.), Rhetorik und Pragmatik, Ratingen u.a. 1975. 9.
- Gethmann C. Fr.: Logik und Pragmatik Zum Rechtfertigungsproblem logischer Sprachregeln. Suhrkamp, Frankfurt am Main 1982, ISBN 978-3-518-27999-1.J. L. Austin: How to do things with Words. Oxford: Clarendon Press 1962. (dt. Zur Theorie der Sprechakte, Stuttgart: Reclam 9396).
- Grice, H. P. (1987). *Studies in the way of words*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Hoffmann L. (Hrsg.): Sprachwissenschaft. Berlin: de Gruyter 2000.
- Ishihara, N., & Cohen, A. (2010). *Teaching and learning pragmatics: Where language and culture meet*. London: Longman.
- Kádár, D. Z., & Bargiella-Chiappini, F. (2011). *Politeness across cultures*. New York: Palgrave Macmillan.
- Kasper, G., & Rose, K. R. (2002). *Pragmatic development in a second language*. Oxford: Blackwell.
- Kecskes, I. (2007). *Formulaic language in English lingua franca*. In I. Kecskes & L. R. Horn (Eds.), *Explorations in Pragmatics: Linguistic, Cognitive and Intercultural Aspects* (pp. 191–219). Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
- Kecskes, I. (2013). *Intercultural Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.
- Leech, G. N. (1983). *Principles of pragmatics*. London: Longman.
- Levinson S. C. (1983): *Pragmatik*. Tübingen: Niemeyer 1983/2000.
- Levinson, S. C. (2000). *Presumptive meanings: The theory of generalized conversational implicature*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Meibauer J.: *Pragmatik*. Tübingen: Stauffenburg 1999.
- Mey, J. L. (1993). *Pragmatics: An introduction*. Oxford: Blackwell.
- Ogiermann, E. (2009). „Politeness and in-directness across cultures: A comparison of English, German, Polish and Russian requests“, *Journal of Politeness Research: Language, Behaviour, Culture*, Vol. 5, Nr. 2, pp. 189–216. DOI: 10.1515/JPLR.2009.011
- Robinson, D. (2003). *Performative Linguistics: Speaking and Translating as Doing Things with Words*. London & New York: Routledge.
- Robinson, D. (2006). *Introducing performative pragmatics*. Routledge.

Кирилица

- Ивановска, Б., Кусевска, М., & Даскаловска, Н. (2016). Говорниот чин барања и модификација на барањата. *Меѓународно сѝсание Knowledge* 14 (1), 397– 400.
- Кусевска, М., Ивановска, Б., & Даскаловска, Н. (2017). Прагматичка компетенција кај македонските изучувачи на англискиот и на германскиот јазик. *Зборник на Филолошкиот факултет*, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип.

Кусевска, М., Ивановска, Б., & Даскаловска, Н. (2018). Улогата на емпириските истражувања за развивање прагматичка компетенција кај изучувачите на странски јазици. *ФИЛКО – Зборник на трудови од Третиот меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование*, 321–328.

Митковска, Л., Кусевска, М., & Бужаровска, Е. (2013). *Корпусни истражувања на англискиот меѓујазик на македонските изучувачи*. Скопје: Прв приватен универзитет – ФОН.

Brikena Xhaferri

South East European University, Tetovo, North Macedonia

Gzim Xhaferri

South East European University, Tetovo, North Macedonia

Biljana Ivanovska

Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, North Macedonia

Saska Jovanovska

Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, North Macedonia

Review and Analytical Reflection on the Project: “Contemporary Approaches in Intercultural Pragmatics Research and Its Application in Teaching – From Scientific Concepts to Practical Implementation”

Abstract: Modern foreign language teaching increasingly emphasizes the need to integrate intercultural pragmatic competence among foreign language learners as a key segment of the educational process. Pragmatics, as a discipline that studies language in a specific communicative context, provides insight into the ways speakers from different cultures express their intentions in a culturally appropriate and acceptable manner. This project explores contemporary approaches in intercultural pragmatics and their practical application in the teaching of German and English as foreign languages, in comparison with the Macedonian language and the speech patterns of native speakers. The research focuses on the impact of cultural differences on communication strategies, the phenomenon of politeness, and the interpretation of speech acts in interlanguage communication. Theoretical frameworks from sociopragmatics, cultural and anthropological analysis of communication, as well as contrastive pragmatics, are applied. The empirical data comprise a corpus of authentic discourses, with the aim of identifying culturally specific patterns and developing teaching strategies to enhance pragmatic awareness among foreign language learners. The project is original in its emphasis on the practical application of intercultural pragmatics in teaching and its orientation towards a globally relevant yet insufficiently researched topic. The results have the potential to significantly improve curricula and create teaching modules with practical value for the European and wider academic community, opening opportunities for international cooperation in the fields of applied linguistics, second foreign language teaching, and intercultural communication.

Keywords: *intercultural pragmatics; speech acts; politeness; pragmatic competence; foreign language teaching; contrastive analysis.*

ГОД. 10
БР. 20

ПАЛИМПЕСТ

PALIMPSEST

VOL. X
NO 20